
Vergaderjaar 2020–2021

28 676

NAVO

Nr. 349

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 november 2020

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de NAVO ministeriële van 1 en 2 december 2020.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

GEANNOTEEERDE AGENDA NAVO MINISTERIËLE 1 EN 2 DECEMBER 2020

Introductie

Op dinsdag 1 december en woensdag 2 december vindt een bijeenkomst van NAVO-Ministers van Buitenlandse Zaken plaats. Wegens COVID-19 maatregelen zal deze bijeenkomst via VTC plaatsvinden. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens deel te nemen aan deze bijeenkomst. De eerste sessie vindt plaats op 1 december. Daarin zal naar verwachting gesproken worden over NAVO 2030 en zullen de twee co-voorzitters van de NAVO-Reflectiegroep het rapport van de groep presenteren.

Aansluitend zal worden gesproken over Rusland, over *Arms control, Disarmament and Non-proliferation* (ADN), over MENA/Sahel en, als ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, ook over Afghanistan. De tweede sessie en derde sessie vinden plaats op 2 december. De tweede sessie zal gewijd zijn aan China. Deze sessie vindt plaats in aanwezigheid van de EU Hoge Vertegenwoordiger en de partnerlanden Zweden, Finland, Australië, Japan, Zuid-Korea en Nieuw-Zeeland. Ten slotte zal in de derde sessie worden gesproken over de Zwarte Zee regio, in aanwezigheid van Georgië en Oekraïne.

Er zullen rapporten aan Ministers ter goedkeuring of kennisneming worden voorgelegd met betrekking tot wapenbeheersing, China, niet-militaire instrumenten van macht, de Westelijke Balkan en met betrekking tot extra betrokkenheid van de NAVO in het Midden-Oosten en Noord-Afrika.

SESSIE 1

NAVO 2030

Tijdens de *Leaders' Meeting* in Londen in december 2019 besloten NAVO-staatshoofden en regeringsleiders tot de start van een *Forward Looking Reflection Process* (of: NAVO2030) onder aansturing van de Secretaris-generaal van de NAVO.

Doel van dit proces is de versterking van de politieke dimensie van de NAVO door versteviging van de eenheid en solidariteit binnen de NAVO en vergroting van de politieke consultatie en coördinatie tussen bondgenoten.

NAVO2030 bestaat uit drie sporen: de aanbevelingen van de Reflectiegroep, de resultaten van de consultaties die de Secretaris-generaal van de NAVO met bondgenoten voert en de consultaties van de Secretaris-generaal met jongeren en het maatschappelijk middenveld. Deze drie sporen moeten uitmonden in een set aanbevelingen die de Secretaris-generaal van de NAVO in 2021 zal voorleggen aan de NAVO-staatshoofden en regeringsleiders. De precieze timing en format van die bijeenkomst zijn nog niet bekend. Het rapport van de Reflectiegroep zal op 25 november 2020 zijn afgerond en wordt behandeld tijdens de aanstaande FMM. Als het rapport van de Groep openbaar wordt, zal dit aan uw Kamer worden toegestuurd.

Voor Nederland staat versterking van onderlinge cohesie en solidariteit centraal in het Reflectieproces. Hiervoor is van belang dat de NAVO relevant is voor alle bondgenoten, zowel door besluitvaardiger op te treden, door beschikbare middelen optimaal te combineren als door nieuwe antwoorden op dreigingen te vinden.

In de aanbevelingen van de Groep en uiteindelijk in de aanbevelingen van de Secretaris-generaal van de NAVO aan de NAVO-staatshoofden en regeringsleiders in 2021 ziet Nederland daarom graag een aantal elementen geadresseerd: een up-to-date Strategisch Concept; een

360 graden benadering, waarbinnen ook aandacht voor de uitdagingen waarvoor China de NAVO stelt, alsook voor de kansen die constructief engagement kan bieden; Nederland ziet ook graag dat de NAVO een antwoord formuleert op de vraag hoe het bondgenootschap in de toekomst het hoofd kan bieden aan de uitdagingen waarvoor nieuwe technologieën het bondgenootschap stellen; ten aanzien van Rusland bepleit Nederland de voortzetting van een benadering van druk en dialoog; Nederland ziet voor de NAVO ook een grotere rol op het gebied van wapenbeheersing, ontwapening en non-proliferatie; Nederland vindt het van belang dat samenwerking tussen de EU en de NAVO, op basis van gelijkwaardigheid, verder versterkt wordt. En tenslotte ziet Nederland ruimte om, met behoud van consensus als uitgangspunt voor besluitvorming, te verkennen waar flexibiliteit kan worden gevonden om besluitvorming effectiever en efficiënter te maken.

Rusland en Arms control, Disarmament and Non-proliferation (ADN)

De eerste sessie zal ingaan op Rusland en de rol van de NAVO op het gebied van ADN inclusief de vraag hoe ADN een rol kan spelen in de reactie op de Russische raketdreiging. De Nederlandse inbreng blijft er op gericht dat de NAVO-reactie gebalanceerd, proportioneel en defensief dient te zijn, de combinatie van druk met dialoog moet handhaven en niet een destabiliserende wapenwedloop mag voeden. Ook zal Nederland het belang onderschrijven van het Non-Proliferatieverdrag als de hoeksteen van het mondiale bouwwerk op het gebied van nucleaire non-proliferatie en ontwapening.

Ministers worden eveneens uitgenodigd te spreken over het externe en destabiliserende optreden van Rusland, daaronder begrepen hybride handelingen van Rusland.

Verkend zal worden hoe de NAVO-bondgenoten eensgezind kunnen optreden en hoe de rol van de NAVO als platform voor consultatie en, waar nodig, optreden, ook met niet-militaire middelen kan worden versterkt.

MENA en Sahel

Ook zal in de eerste sessie worden gesproken over het Midden-Oosten en Noord-Afrika (MENA) en de Sahel. De NAVO onderzoekt sinds het begin van dit jaar hoe zij een additionele bijdrage kan leveren aan het vergroten van de stabiliteit in de MENA. De focus ligt daarbij op het versterken van de veiligheids- en defensie instituties, capaciteiten en weerbaarheid van de elf NAVO-partnerlanden in deze regio. Hierbij wordt nadrukkelijk gelet op de toegevoegde waarde van de NAVO, complementariteit, het voorkomen van duplicatie en coördinatie met andere internationale organisaties, waaronder de Afrikaanse Unie, Europese Unie en Verenigde Naties. Ministers bespreken tijdens de FMM een geconsolideerd politiek-militair advies waarin verschillende voorstellen worden gedaan. Deze voorstellen zullen na de FMM nader worden uitgewerkt.

Ministers zullen tevens bespreken op welke manieren de NAVO zou kunnen bijdragen aan het vergroten van de stabiliteit in de Sahel. Daarbij wordt in eerste instantie gezien hoe de NAVO een ondersteunende bijdrage kan leveren aan bestaande initiatieven in de regio, zoals de Franse Operatie Barkhane en MINUSMA.

Afghanistan

Afhankelijk van de relevante ontwikkelingen zal ten slotte worden stil gestaan bij de situatie in Afghanistan.

De op 12 september jl. gestarte *Afghanistan Peace Negotiations* tussen de Afghaanse regering en de Taliban verlopen conform verwachting vooralsnog traag. De VS en de Taliban spraken in een op 29 februari 2020 gesloten akkoord af dat de start van deze intra-Afghaanse onderhandelingen een voorwaarde is voor de terugtrekking van alle Amerikaanse en buitenlandse troepen uit Afghanistan. In dit akkoord committeerden de VS zich aan een vermindering van het Amerikaanse troepenaantal en het troepenaantal van de NAVO-missie *Resolute Support* is in dezelfde periode ook naar beneden bijgesteld. Een discussie over de toekomst van *Resolute Support* wordt tijdens de ministeriële niet verwacht. Nederland hecht aan duurzame vrede in Afghanistan en aan het behoud van de vooruitgang die in de afgelopen 19 jaren in Afghanistan is geboekt. Nederland blijft in NAVO-verband benadrukken dat eventuele verdere aanpassingen van het troepenaantal *conditions-based* moeten zijn, en bovendien in nauwe samenwerking tussen bondgenoten gecoördineerd dienen te worden. Hierbij blijft het uitgangspunt: *«in together, adjust together and out together.»*

SESSIE 2

China

Deze sessie vindt plaats in aanwezigheid van de EU Hoge Vertegenwoordiger en de partnerlanden Zweden, Finland, Australië, Japan, Zuid-Korea en Nieuw-Zeeland. De sessie biedt daarmee een gelegenheid gebruik te maken van de expertise van partnerlanden en te verkennen waar mogelijkheden tot samenwerking liggen. De NAVO en deze partners delen immers dezelfde belangen en waarden wat betreft de bescherming van veiligheid en de internationale rechtsorde.

Tijdens de *Leaders' Meeting* in Londen in december vorig jaar, verklaarden NAVO-staatshoofden en regeringsleiders dat China de NAVO zowel voor uitdagingen als voor kansen stelt, die gezamenlijk door het bondgenootschap moeten worden aangepakt. In de afgelopen periode is hierover in de diverse comités van de NAVO gesproken om helder te krijgen wat dit betekent voor de veiligheid en het eventuele handelingsperspectief van de NAVO. China heeft zich de afgelopen periode veel nadrukkelijker en assertiever gemanifesteerd op het wereldtoneel en plaatst het bondgenootschap voor stevige uitdagingen. De Nederlandse inzet is erop gericht de juiste balans tussen uitdagingen en mogelijkheden in het oog te houden. Nederland is niet naïef waar het gaat om veiligheidsdreigingen die uitgaan van China (zoals op het gebied van cyberveiligheid of beïnvloeding). Nederland is tevens van mening dat het ook van belang is waar mogelijk constructief samen te werken en wil China engageren op onderwerpen die als doel hebben om risico op escalatie te verminderen, zoals op het gebied van ontwapening en non-proliferatie. Ook hecht Nederland belang aan structuren die de politieke en militaire dialoog tussen de NAVO en China vergemakkelijken, zoals ontmoetingen op (A)SG niveau en mil-mil gesprekken. Nederland ziet de NAVO als een belangrijk forum om de ontwikkeling van China op veiligheidsgebied te monitoren en met NAVO-bondgenoten en partners informatie en analyses uit te wisselen. Voor Nederland vloeit uit dergelijke gezamenlijke analyses niet noodzakelijkerwijs een handelingsperspectief voor de NAVO voort als het gaat om zaken die niet direct gerelateerd zijn aan defensie, zoals op het terrein van economische veiligheid en investeringen. De EU is een

geschikter forum als het gaat om dergelijke onderwerpen. Dat pleit voor nauwe samenwerking tussen de EU en de NAVO. Ook andere EU-lidstaten blijven binnen NAVO-verband het belang van complementariteit tussen de NAVO en de EU onderstrepen.

SESSIE 3

Zwarte Zee

In deze sessie spreken de Ministers met hun collegae uit Oekraïne en Georgië. Het zal de eerste bespreking op ministerieel niveau zijn met Oekraïne na de toekenning in juni 2020 van de status van *Enhanced Opportunity Partner* aan dit land.

Deze sessie richt zich met name op de veiligheidssituatie in de Zwarte Zee regio, maar ook op de ontwikkelingen in de bredere regio en de relatie met Rusland.

Daarnaast kunnen Ministers gebruik maken van de aanwezigheid van Oekraïne en Georgië door aandacht te besteden aan het hervormingsproces in beide landen.